

ACTE D'HOMENATGE ALS MINERS I LA TRAGÈDIA DE FIGOLS.

El passat 5 de desembre va tenir lloc a Sant Corneli (Cercs) un emotiu acte d'homenatge als 206 miners morts a la comarca del Berguedà des de començaments del segle XX i molt especialment, els 30 miners víctimes de l'explosió de grisú a Fígols l'any 1975, just quan ara fa 40 anys d'aquella trista data. Els que subscriuim aquest article, amb el suport d'un dels advocats que va participar en la defensa de les famílies, som víctimes directes d'aquell fatídic accident (els nostres pares van morir a la Mina Consolació aquell matí, 3 de novembre), i ens agradaria fer algunes consideracions.

En primer lloc, ningú de l'organització de l'acte va contactar amb nosaltres o amb les nostres mares, si més no per copsar la nostra opinió i participació vers el mateix. Sense cap mena de dubte, fou la part musical de l'acte la part més destacable i emocionant. Però si es tracta de recordar aquell tros de la nostra història, fem-ho amb rigor. Rigor als fets històrics i a tot el que va passar, ara que tenim elements i certa perspectiva.

Quan es parla, per mitjà d'un representant polític de la comarca, que amb un ajut de 40.000 pessetes –donades pel F.C. Barcelona i que cap ni un de nosaltres en tenim confirmació- es pot estudiar una carrera, és si més no, un insult a la intel·ligència. 40.000 pessetes era poc més del sou mensual d'un miner l'any 1976. Si alguns dels fills vàrem poder estudiar a la Universitat anys després, fou pel treball incansable, moltes vegades en feines d'economia submergida, que van dur a terme les nostres mares amb molts sacrificis. Si hi ha algú que hauria de ser homenatjat també aquests dies, són elles, les nostres mares, les vídues.

Al llarg d'aquestes setmanes hem escoltat, llegit i vist comentaris a l'entorn de l'accident, alguns més rigorosos i encertats que d'altres, com l'especial sobre la mineria i l'accident del 1975 al darrer número de la revista L'Erol, el mateix documental "Muntanya Negra" estrenat a l'acte a Sant Corneli, reportatges a Regió 7, premsa en línia o a la Televisió del Berguedà, etc. Trobem a faltar més veus de les famílies i també dels advocats que van dur a terme la seva defensa.

Malgrat tot, poques vegades es posa l'èmfasi a quines foren les veritables causes que originaren aquella terrible desgràcia.

És trist i vergonyós veure, encara avui dia, com algun personatge indocumentat, brama als mitjans de comunicació comarcals, en al·lusió directa a Televisió del Berguedà, que els minaires fumaven i que una cigarreta fos el possible detonant de l'explosió. Tampoc es parla massa de com va ser el posterior procés jurídic, que començà amb l'indult dels responsables de la tragèdia el 25 de novembre del mateix any, poques setmanes després de l'accident, esgotant des d'un bon principi la via penal, i que va acabar injustament amb l'absolució de la mateixa empresa de totes les negligències i delictes pels quals era acusada.

Enmig de tot això, va haver una campanya de descrèdit i mentides impulsada per Carbones de Berga contra la part més feble de tota aquesta història, les vídues, les nostres mares, que van ser vilipendiades i insultades pel sol fet de reclamar justícia. Mentides que alguns van creure per ignorància o, potser per por a veure's qüestionat al seu lloc de feina. No ens enganyem, no tot va ser solidaritat rebuda per part de la societat berguedana. Ans al contrari, vàrem trobar moltes vegades silenci, indiferència, incomprensió i, fins i tot, animadversió per part dels testimonis al judici en contra del qui poc temps abans havien estat els seus propis companys.

La teoria interessada i escampada per l'empresa del fet que es va trobar al mateix lloc de l'accident una capsula de mistos i un paquet de cigarretes (tal com va ser la incendiària explosió és del tot inconcebible) va ser presa per bona. Molta gent preferia creure's això que no l'allau de negligències i manca de mesures de seguretat obligatòries, que Carbones de Berga arrossegava aquell fred matí del 3 de novembre: ventilació aturada indegudament, manca de sistemes antideflagrants a la deficient xarxa elèctrica, absència de mesures antigrisú, manca de controls de seguretat abans de l'entrada del torn de feina, sobreexplotació desmesurada de la línia de producció deguda a la introducció d'un nou sistema d'explotació molt més productiu, i tota una greu concatenació d'irregularitats impròpies d'una mina de 1a categoria, on el més important, com recordà llavors el poeta Climent Forner, era treure "2.000 tones de carbó diàries".

L'explotació on es va produir la tragèdia estava qualificada de 1a categoria, és a dir "no grisoussa", però ja s'havien denunciat índexs de grisú potencialment perillosos per part dels treballadors (recordem que a més d'explosiu el grisú es menja el 80% de l'oxigen), i que varen ser menyspreats per la direcció i els "representants sindicals" de l'època, en pos de la productivitat dels nous sistemes extractius.

Els responsables de l'explotació van primar la fal·lera productiva i els beneficis econòmics per sobre de la salut laboral. L'orgullosa Carbones de Berga no es va voler permetre's de ser rebaixada a 2a categoria, com a mina grisoussa, amb el consegüent elevat dispendi en nous elements de seguretat, normativa i control exigents i és per això que segurament esdevingué la tragèdia.

L'empresa Carbones de Berga, amb l'ajut d'alguns capellans de la comarca, varen pressionar d'una a una a les vídues i familiars dels finats per tal de signar la renúncia a emprendre accions legals contra l'empresa a canvi d'una indemnització de 1.300.000 ptes. (3 anualitats del sou mitjà dels minaires a l'època). Aquest fet ocasionà la divisió entre les que volien oblidar els fets i les que reclamaren justícia. Tot i això, la majoria d'elles optaren per continuar endavant jurídicament per demostrar la culpabilitat de l'empresa -moltes tenien familiars que havien de continuar treballant cada dia al "tajo"- i aconseguir augmentar l'escàs 45% de la pensió de viudetat assignada. Si es demostrava aquesta responsabilitat, la pensió hauria estat del 100%, tal com els hi pertocava.

No fou possible. Els xantatges, el silenci, la por i un sistema corrupte hereu encara de l'època franquista ho va fer impossible.

A l'any 1980 el cas es tancava definitivament i la Injustícia es consumava del tot.

Resta la memòria i el relat fidedigne dels fets.

Després de 40 anys i, ja que tothom en parla, nosaltres també hem volgut parlar i, ja que tothom s'homenatja, nosaltres també volem homenatjar la memòria dels nostres pares i companys i molt especialment la de les nostres mares, les vídues i familiars.

EL MILLOR HOMENATGE: JUSTÍCIA!!!

JOSEP MARIA GOMEZ i DURAN
EMILIO DÍAZ i LUCEÑO

Fills de miners morts el 3 de novembre de 1975 a la Mina
Consolació de Fígols, en representació d'un grup de familiars.

MARC VIADER i PERICAS

Advocat defensor de les famílies